

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قبرس

به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد

مالیات‌های بر درآمد به انضمام تشریفات (پروتکل الحاقی)»

مقدمه

موافقتنامه بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قبرس به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات‌های بر درآمد به انضمام تشریفات (پروتکل الحاقی)، با پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی در جلسه مورخ ۱۳۹۴/۸/۲۰ به تصویب هیئت وزیران رسیده است. این موافقتنامه در نیکوزیا و در سه نسخه در تاریخ ۴ آگوست سال ۲۰۱۵ میلادی برابر با ۱۳۹۴/۵/۱۳ هجری شمسی به زبان‌های فارسی، یونانی و انگلیسی تنظیم شده است. تمامی متون این موافقتنامه از اعتبار یکسانی برخوردار بوده و در صورت بروز اختلاف در تفسیر مفاد آن، متن انگلیسی ملاک خواهد بود.

مبنای قانونی ارائه این لایحه از سوی دولت، ماده (۱۶۸) قانون اصلاح قانون مالیات‌های مستقیم است که به موجب آن، دولت می‌تواند برای جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف و تبادل اطلاعات راجع به درآمد و دارایی مودیان با دولت‌های خارجی موافقتنامه‌های مالیاتی منعقد و پس از تصویب مجلس شورای اسلامی، به مرحله اجرا بگذارد.

لازم به ذکر است پیش از انقلاب اسلامی، ایران تنها با کشورهای فرانسه و آلمان موافقتنامه اجتناب از اخذ مالیات مضاعف امضا کرده بود، اما در سال‌های بعد از انقلاب اسلامی و علی‌الخصوص در سال‌های اخیر (از سال ۱۳۷۶ تا به حال) چندین مورد موافقتنامه از این نوع با دیگر کشورها از جمله اسپانیا، اندونزی، ایتالیا، بحرین، بلغارستان، سودان، تاجیکستان، زیمبابوه، رومانی، الجزایر، صربستان و... در مجلس مورد بررسی و تصویب قرار گرفته است.

اطلاعاتی در خصوص کشور قبرس

این موافقتنامه با کشور جمهوری قبرس منعقد شده است. این کشور با جمعیتی حدود ۱,۱۷۳,۰۰۰ نفر در شمال شرقی دریای مدیترانه واقع شده است. قبرس در محل تلاقی سه قاره آسیا، آفریقا و اروپا قرار دارد و به دلایل ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک می‌تواند در تحولات منطقه‌ای و بین‌المللی نقش بسزایی ایفا کند. این کشور در سال ۲۰۰۴ میلادی رسماً به اتحادیه اروپا پیوسته و از سال ۲۰۰۸ واحد پول آن از پوند به یورو تغییر کرده است. محصولات مهم قبرس عبارتند از: گندم، جو، انواع سبزیجات، سیب زمینی، مرکبات و درختان زیتون.

مهمترین اقلام صادراتی قبرس به جهان در سال ۲۰۱۴ میلادی به ترتیب اهمیت به شرح زیر است:

مشخصات لایحه

دوره نهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۳۸

شماره چاپ:

۱۶۶۸

تاریخ چاپ:

۱۳۹۴/۱۰/۲۰

معاونت پژوهش‌های

اقتصادی

دفاتر: مطالعات

بخش عمومی

مطالعات حقوقی

مطالعات سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۳۰۱۴۷۶۷

تاریخ انتشار:

۱۳۹۴/۱۲/۲۴

نفت تصفیه شده، داروهای بسته‌بندی شده، حیوانات زنده، گوشت و فرآورده‌های گوشتی، محصولات لبنی، عسل، تخم‌مرغ، محصولات حیوانی، میوه، آجیل، مرکبات، ماهی، صدف نرم‌تنان، غلات، محصولات آسیاب شده، سیگار و مالت. مهمترین اقلام وارداتی این کشور در سال ۲۰۱۴ میلادی به ترتیب اهمیت عبارت است از: کشتی‌های باربری و مسافرتی، تجهیزات تراموا و راه‌آهن، نفت خام، خودرو، دارو، ورق آهن، کامپیوتر، کالاهای نیمه‌ساخته شده و لوازم برقی.

مراودات اقتصادی ایران و قبرس

حجم مبادلات اقتصادی ایران و قبرس در سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ به شرح جدول زیر است. دلیل عمده کاهش حجم مبادلات اقتصادی دو کشور طی سال‌های اخیر ناشی از اعمال تحریم‌های نفتی و بانکی بوده است.

جدول وضعیت تراز تجاری و حجم مبادلات میان ایران و قبرس

(میلیون دلار)

سال	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳
صادرات	۲	۱	۱	۲/۸	۲	۱
واردات	۶۶	۹۳	۴۱۰	۵۲۷	۱۹۷	۱۱۲
تراز تجاری	-۶۴	-۹۲	-۴۰۹	-۵۲۴/۲	-۱۹۵	-۱۱۱
حجم مبادلات	۶۸	۹۴	۴۱۱	۵۲۹/۸	۱۹۹	۱۱۳

مأخذ: سایت سازمان توسعه تجارت www.tpo.ir.

مهمترین اقلام صادراتی ایران به قبرس عبارت است از: قیر نفت، فرش و سایر کف‌پوش‌های نسجی، شوماک، پسته و خشکبار شامل تیزاب و آب میوه تغلیظ شده.

مهمترین اقلام وارداتی ایران از قبرس عمدتاً دارو و صادرات مجدد از کشورهای غربی است. در ادامه این گزارش تلاش شده است، مفاد این موافقتنامه، به صورت خلاصه مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد.

- موضوع لایحه

این موافقتنامه که به منظور اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و فرار مالیاتی میان جمهوری اسلامی ایران و قبرس منعقد شده، دارای یک ماده واحده به انضمام تشریفات (پروتکل) الحاقی، یک مقدمه توجیهی، یک تبصره و ۲۸ ماده است.

- اهداف لایحه

۱. گسترش همکاری‌های اقتصادی بین دولت جمهوری اسلامی ایران و دولت جمهوری قبرس،
۲. لزوم اتخاذ تدابیر قانونی برای اجتناب از اخذ مالیات مضاعف از اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در هر یک از دو کشور،
۳. ایجاد تسهیلات و تمهیدات لازم به منظور تضمین تداوم فعالیت‌های اقتصادی،
۴. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دو دولت.

- بررسی مفاد لایحه

طبق این موافقتنامه دولت‌های جمهوری اسلامی ایران و جمهوری قبرس، در خصوص اجتناب از اخذ مالیات مضاعف و جلوگیری از فرار مالیاتی در مورد مالیات بر درآمد و موارد ذیل با یکدیگر توافق کردند:

۱. تعیین اشخاص مشمول موافقتنامه؛ ماده (۱).

۲. مالیات‌های موضوع موافقتنامه که شامل مالیات بر کل درآمد یا اجزای درآمد از جمله مالیات بر درآمد حاصل از نقل و انتقال اموال منقول یا غیرمنقول، مالیات بر کل مبالغ دستمزد یا حقوق پرداختی توسط مؤسسات و همچنین مالیات بر افزایش ارزش سرمایه است؛ ماده (۲).

۳. تعریف اصطلاحات مورد نیاز؛ مواد (۳)، (۴) و (۵).

۴. تعیین موارد مشمول مالیات بر درآمد حاصل از اموال غیرمنقول، ماده (۶)، درآمدهای تجاری، ماده (۷)، درآمد حاصل از حمل‌ونقل بین‌المللی، ماده (۸)، مؤسسات وابسته، ماده (۹)، سود سهام، ماده (۱۰)، هزینه‌های مالی، ماده (۱۱)، حق‌الامتیازها، ماده (۱۲)، عواید سرمایه‌ای، ماده (۱۳)، خدمات شخصی مستقل، ماده (۱۴)، خدمات شخصی غیرمستقل، ماده (۱۵)، حق‌الزحمه مدیران، ماده (۱۶)، درآمد هنرمندان و ورزشکاران، ماده (۱۷)، حقوق بازنشستگی، ماده (۱۸)، خدمات دولتی، ماده (۱۹)، مدرسین، محصلین و محققین ماده (۲۰)، سایر درآمدها، ماده (۲۱)،

۵. آیین حذف مالیات مضاعف، ماده (۲۲)،

۶. اشاره به رعایت موارد عدم تبعیض، ماده (۲۳)،

۷. آیین‌نامه توافق دوجانبه، ماده (۲۴).

۸. تبادل اطلاعات در راستای اجرای توافقنامه، ماده (۲۵).

۹. نحوه اجرای مقررات در مورد اعضای هیئت‌های نمایندگی و مأموریت‌های سیاسی و مناصب کنسولی، ماده (۲۶).

۱۰. نحوه لازم‌الاجرا شدن موافقتنامه، ماده (۲۷).

۱۱. نحوه فسخ موافقتنامه، ماده (۲۸).

پیشنهاد‌های اصلاحی

- در بند «۴» ماده (۲) برای جلوگیری از بروز اختلاف نظر پیشنهاد می‌شود به جای عبارت «ظرف مدت معقول» از مدت زمان معین و مشخص استفاده شود.

- قسمت (ت) بند «۲» ماده (۴) حل‌وفصل موضوع مربوط به تابعیت یا اقامتگاه را از طریق مذاکره و توافق دوجانبه مقامات صلاحیتدار دول متعاقد پیش‌بینی کرده است که طبق تعریف مندرج در موافقتنامه، مقامات صلاحیتدار عبارتند از: وزیر امور اقتصادی و دارایی ایران و وزیر دارایی قبرس. حداقل در مورد ایران به نظر می‌رسد وزیر اقتصاد نمی‌تواند صلاحیت مذاکره و توافق در مورد تعیین تابعیت و اقامتگاه اشخاص را داشته باشد مگر اینکه «نماینده مجاز وی» که از سوی او منصوب می‌شود، یکی از مقامات یا مراجع ذیصلاح در این خصوص باشد مثل مقامات و مسئولین وزارت خارجه. بر این اساس بهتر است در این مورد رفع ابهام شود.

- اعمال اصول هفتادوهفتم و یکصدوبیست‌وپنجم در خصوص ماده (۲۴) این موافقتنامه در رابطه با جمهوری اسلامی ایران، لازم‌الرعايه می‌باشد.

جمع‌بندی و پیشنهادات

ضرورت و نیاز به ارتقای توجه به مناسبات سیاسی و اقتصادی بین کشورها ایجاب می‌کند تا به اشکال مختلف از جمله امضای توافقنامه دوطرفه، زمینه گسترش راهکارهای دوجانبه فراهم شود. از همین روی جمهوری اسلامی ایران نیز درصدد است تا با امضای این موافقتنامه‌ها روابط سیاسی و اقتصادی خود را با کشورهای مختلف تحکیم بخشد. بدیهی است اجرای این موافقتنامه آثار اقتصادی و سیاسی مطلوبی بر کشور خواهد داشت که از جمله می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱. تشویق و تسهیل روابط اقتصادی و بازرگانی،
۲. تحکیم بخشیدن به حسن روابط سیاسی،
۳. توسعه و ارتقای سطح مناسبات بین دولت‌ها،
۴. اشتغال‌زایی،
۵. جلوگیری از اخذ مالیات مضاعف،
۶. پیشگیری از تعارض قوانین مالیاتی و کاهش دعاوی فرار مالیاتی.

بدین ترتیب اجرای چنین موافقتنامه‌هایی از بُعد سیاسی و اقتصادی اقدامی مطلوب شناخته شده و مؤثر خواهد بود. در مجموع و از آنجا که هدف اصلی هر لایحه باید حفظ منافع ملی و تسهیل جریان امور باشد لایحه مزبور با اعمال اصلاحات لازم به‌ویژه رعایت اصول هفتاد و هفتم و یکصد و بیست و پنجم در خصوص ماده (۲۴) این موافقتنامه مناسب ارزیابی می‌شود.

